

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ο πολιτισμός μου υποδέχεται τον ξένο: κατώτερος ούτος ή... άλλος;»

ΜΑΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ο πολιτισμός μου υποδέχεται τον ξένο: κατώτερος ούτος ή... άλλος;

Δημιουργός

Μαρία Παρασκευά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Αύγουστος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

10η ενότητα: Γνωρίζω τον τόπο μου και τον πολιτισμό μου

1η ενότητα, Μέρος Β2: Κώδικες επικοινωνίας

3η ενότητα, Μέρος Ε: Πολυτροπικότητα

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7-8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

Π. Εικονικός χώρος: [Edmodo](#) ή οποιοδήποτε εργαλείο Web 2.0 επιλέξει ο/η εκπαιδευτικός.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για μια πιο ολοκληρωμένη εφαρμογή του σεναρίου κρίνεται απαραίτητη η αξιοποίηση του εργαστηρίου και εναλλακτικά σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμο, η χρήση κεντρικού βιντεοπροβολέα σε συνάρτηση με τη χρήση φορητών υπολογιστών μέσα στην τάξη καθώς και δυνατότητα σύνδεσης με το διαδίκτυο, όχι μόνο για την ανάγνωση των κειμένων αλλά για ενδεχόμενη αναζήτηση (με καθοδήγηση του εκπαιδευτικού) πληροφοριών που θα κριθούν αναγκαίες ανάλογα με τις απορίες που θα προκύψουν στην πορεία. Το σενάριο προϋποθέτει προηγούμενη εξοικείωση των μαθητών αλλά και του εκπαιδευτικού με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και εμπειρία στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου, κυρίως ως προς τις ιδιαίτερες λειτουργίες του που μπορούν αξιοποιηθούν για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων (γραμματοσειρές, χρωματισμός, εισαγωγή εικόνας, σχήματα, Word Art κ.λπ.). Στην ίδια κατεύθυνση μπορεί να αξιοποιηθεί η λειτουργία της σχεδίασης από το πρόγραμμα παρουσίασης αλλά και το πρόγραμμα ζωγραφικής στην περίπτωση που διευκολύνονται περισσότερο τα παιδιά. Τέλος, σε σχέση με τη σχολική ύλη απαιτείται η προηγούμενη παρουσίαση-διδασκαλία της πολυτροπικότητας ως βασικού κειμενικού τρόπου για τη σύγχρονη πραγματικότητα, όπως αναφέρεται στο σχετικό κεφάλαιο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο ζητά από τα παιδιά να ανιχνεύσουν/αναγνώσουν το ιδεολογικού πολιτικού περιεχομένου μήνυμα που διαμορφώνεται μέσα από την πολυτροπική δόμηση κειμένων που σχετίζονται με την πολυπολιτισμικότητα και την πολυγλωσσία -κυρίως ως προς τη στάση της κυρίαρχης εθνοτικά ομάδας και πολιτισμού- να εξασκηθούν, επομένως, στην κριτική ανάγνωση διαφορετικών υφών κωδίκων και γλωσσών με βάση τη θεωρία των πολυγραμματισμών.

Ειδικότερα, στην α' φάση, καλούνται πρώτα να κατανοήσουν την έννοια της διαπολιτισμικότητας βασισμένοι σε ένα μικρής διάρκειας φιλμ που γυρίστηκε από τα παιδιά του διαπολιτισμικού σχολείου του Ελληνικού· στη συνέχεια δίνονται στους μαθητές μέσα από διαδικτυακές πηγές εξώφυλλα δίγλωσσων ή πολύγλωσσων βιβλίων ή περιοδικών που στοχεύουν στην υποδοχή των μεταναστών, τον γραμματισμό των μειονοτικών ομάδων, τη διδασκαλία ελληνικών σε ξένους μέσα από επίσημους ή άτυπους φορείς που ασχολούνται με την ενδυνάμωση των μειονοτικών ομάδων και οι μαθητές καλούνται να τα αναλύσουν και να τα αποδομήσουν με σκοπό την αποκάλυψη της αντίληψης για τον ξένο που προωθείται από το συγκεκριμένο κείμενο, την ισότιμη, ανισότιμη, απροκατάληπτη, προκατειλημμένη στάση απέναντι σε αυτόν, τη γλώσσα και τον πολιτισμό του, στην αποκάλυψη δηλαδή των ηγεμονικών σχέσεων μεταξύ γλωσσών και πολιτισμών, όπως δηλώνονται ή υποδηλώνονται μέσα από την πολυτροπική δόμηση του νοήματος στα συγκεκριμένα κείμενα. Δίνεται μάλιστα προς ανάγνωση και το εξώφυλλο του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας ως προς τον πολυπολιτισμικό ή όχι χαρακτήρα του. Στη φάση αυτή οι μαθητές ενδεχομένως να προστρέξουν και στις βιβλιοπαρουσιάσεις που τα συνοδεύουν ή και στη διερεύνηση των σκοπών που εξυπηρετεί ο ιστότοπος που τα φιλοξενεί, πάντα ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης. Αφού παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους μέσα από τη σύγκριση των κειμένων αυτών, καλούνται στη β' φάση να δημιουργήσουν το δικό τους εξώφυλλο σε ένα

επικοινωνιακό πλαίσιο που σχετίζεται με ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρουσίασης προτάσεων για τη δημιουργία εξωφύλλων με στόχο την διαπολιτισμικότητα και να δικαιολογήσουν τους σημειωτικούς τρόπους που επέλεξαν.

Επειδή καλούνται να προσδιορίσουν τη γλωσσική ταυτότητα του δέκτη ή των δεκτών του κειμένου τους και να τα προσαρμόσουν στις ανάγκες τους, πιθανόν να χρειαστεί να αναζητήσουν πολυγλωσσικό υλικό από ισότοπους που θα προτείνει η εκπαιδευτικός ή και να αξιοποιηθούν οι ταυτότητες των μαθητών και ο ιδιαίτερος γλωσσικός και πολιτισμικός θησαυρός που μεταφέρουν στο σχολείο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο συνδυάζει τη θεωρία των πολυγραμματισμών με την ανάγκη διαμόρφωσης μια διαπολιτισμικής αντίληψης εναρμονισμένης με τη σύγχρονη πολυπολιτισμική πραγματικότητα. Αποβλέπει, επομένως, στη θετική διαχείριση της διγλωσσίας/πολυγλωσσίας και γενικότερα των πολυπολιτισμικών και πολυγλωσσικών ταυτοτήτων των ασθενέστερων ομάδων, όχι αποπλαισιωμένα όμως από τη σύγχρονη γλωσσική/κειμενική πραγματικότητα που μας φέρνει διαρκώς μπροστά σε πιο περίπλοκους τρόπους παραγωγής νοήματος, οι οποίοι συχνά πλέον ξεπερνούν τον κώδικα της γλώσσας· σαν αποτέλεσμα δημιουργείται η ανάγκη να αναπτύξουμε ικανότητες ανάγνωσης αλλά και παραγωγής νοήματος σε διαφορετικά πολιτισμικά, κοινωνικά ή ειδικά συγκεκριμένα καθώς και η ικανότητα χρήσης όχι μόνο αλφαβητικών αλλά και πολυτροπικών αναπαραστάσεων. Την ίδια στιγμή, το μοντέλο των μοναδικών εθνικών πολιτισμών υποκαθίσταται από ένα πλήθος πολιτισμικών ομάδων με αντίστοιχα είδη λόγου σε μια εποχή διαρκούς υπονόμησης της ομοιογενούς φαντασιακής κοινότητας των σύγχρονων δημοκρατικών εθνικών κρατών (Kalantzis & Cope 1997). Όλο και πιο έντονα, επομένως, παρουσιάζεται η ανάγκη να υπακούσει και το σχολείο πλέον στους πολυμορφικούς και πολυγλωσσικούς τρόπους

παραγωγής του νοήματος και στις διαφορετικές υποκειμενικότητες, τους λόγους και τα επίπεδα λόγου που εκφέρονται στην κοινωνία με την Παιδαγωγική των Πολυγραμματισμών (Χατζησαββίδης 2005).

Πιο συγκεκριμένα, λοιπόν, το σενάριο εστιάζει στην ενίσχυση της αναγνωστικής ικανότητας πολυτροπικών κειμένων που έχουν ως αντικείμενο τη διαπολιτισμικότητα, τα στερεότυπα και τις αναπαραστάσεις που φέρουμε για τον Άλλο, αλλά και το ενισχυμένο εθνικό φαντασιακό, που πολλές φορές παραμονεύει ακόμη και πίσω από θεωρήσεις και κορώνες που φαινομενικά εκφράζουν «συμπάθεια» και «ανοχή» στο διαφορετικό. Κυρίως, ασχολείται με την πολυτροπική δόμηση δίγλωσσων/πολύγλωσσων βιβλίων. Εδώ επικεντρωνόμαστε κυρίως στα εξώφυλλα ως κειμενικό είδος- και πώς αξιοποιούνται οι σημειωτικοί τρόποι, ώστε να αναδειχθούν οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες αλλά και οι ηγεμονικές σχέσεις μεταξύ των πολιτισμών καθώς και πώς εξυπηρετούνται συγκεκριμένες στάσεις αλλά και πολιτικές απέναντι στην ετερότητα. Καθώς το σενάριο διερευνά ιδεολογίες που - πολυτροπικά και πολυγλωσσικά- σημειώνονται, δηλώνονται και υποδηλώνονται στα κείμενα αυτά σε σχέση με τον Άλλο, τον «ξένο», στάσεις συμπάθειας, απόστασης, ενσυναίσθησης, ανωτερότητας, υπεροψίας, αφομοιωτικές τάσεις, στην ουσία στοχεύει στην αποκάλυψη των ηγεμονικών σχέσεων, όπως σημειώνονται και σημαίνονται γύρω μας, αλλά και όπως συχνά προωθούνται και από τον επίσημο σχολικό γραμματισμό. Μάλιστα ως προς το τελευταίο, αναθέτει στους μαθητές δραστηριότητες αξιολόγησης και παρέμβασης στη σχολική ιδεολογία για τον πολιτισμό.

Ως προς τη μέθοδο ανάγνωσης και δημιουργίας των πολυτροπικών κειμένων γίνεται προσπάθεια να συνδυαστούν οι κειμενικές ιδιαιτερότητες (των εξωφύλλων στην περίπτωσή μας) με τους επικοινωνιακούς στόχους, δίνεται, δηλαδή, έμφαση στους σημειωτικούς πόρους και τις σημειωτικές επιλογές ανάλογα με τον στόχο του

κειμένου και το περιεχόμενό του, ώστε ο μαθητής να αποκτήσει επίγνωση της λειτουργικής διάστασης των ποικίλων σημειωτικών τρόπων (Αντωνοπούλου 2013).

Το σενάριο ακολουθεί τη θεωρία του γλωσσικού ρόμβου καθώς προσπαθεί να συνδυάσει επαγωγικά τις γνώσεις για τον κόσμο με τις γνώσεις για τη γλώσσα και να αξιοποιήσει τις ανάλογες διδακτικές πρακτικές, ώστε να αναδείξει εγγράμματες ταυτότητες που εστιάζουν στις κοινωνικές και ιδεολογικές διαστάσεις της γλώσσας, με απώτερο στόχο τη σταδιακή ανάπτυξη του κριτικού γραμματισμού τους (Κουτσογιάννης 2012).

Τέλος, αποβλέπει σε μια εκπαίδευση που δεν παραγνωρίζει τις γλωσσικές ταυτότητες των παιδιών, αισιοδοξεί να συμβάλλει, επομένως, σε μια «πολιτισμικά συνειδητοποιημένη διδασκαλία» (Τσοκαλίδου 2008), προσανατολισμένη στη γνώση, την αξιοποίηση και τον σεβασμό της κουλτούρας που φέρνει ο μαθητής μαζί του στο σχολείο. Εξάλλου, ένας τέτοιος προσανατολισμός της εκπαίδευσης δε στοχεύει αποκλειστικά και μόνο στην ενίσχυση των μειονοτικών ομάδων, παρά ωφελεί και τα παιδιά «του κυρίαρχου ρεύματος».

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές με αφορμή το σενάριο πιθανά να προβληματιστούν και να σκεφτούν:

- πως τα πολυτροπικά σημεία δε συνιστούν απλά μια αισθητική επέμβαση στο μήνυμα, αλλά συγκροτούν και τα ίδια νόημα σε συνδυασμό με τα γλωσσικά σημεία·
- πως ο σχολικός / κυρίαρχος γραμματισμός δεν είναι απαλλαγμένος από πολιτικές και κοινωνικές σκοπιμότητες, επομένως·
- πως οι μαθητές δικαιούνται και οφείλουν να αξιολογούν τις πρακτικές και το περιεχόμενό του, εδώ τον μονοπολιτισμικό χαρακτήρα του·

- πως ενδεχομένως να υπάρχουν και άλλα μοντέλα γλωσσικής εκπαίδευσης, πέρα από το στενά εθνοκεντρικό/μονογλωσσικό που προτείνεται.
- πως υπάρχουν διδακτικές εκπαιδευτικές προτάσεις που στοχεύουν στη διαμόρφωση μια πολυπολιτισμικής κοινωνίας και στην ενδυνάμωση της ταυτότητας μαθητών με πολλαπλές ταυτότητες.
- πως συχνά, ακόμη και πίσω από κείμενα που δηλώνουν ανοχή απέναντι στο διαφορετικό, καλύπτονται ηγεμονικές τάσεις των κυρίαρχων εθνικά ομάδων απέναντι στις ασθενέστερες.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές θα αποπειραθούν:

- να αναπτύξουν τον προσχεδιασμένο αλλά και απροσχεδίαστο προφορικό λόγο στη δημόσια επικοινωνιακή περίσταση της σχολικής τάξης.
- να ενδυναμώσουν τις αναγνωστικές τους πρακτικές σε σχέση με τα πολυτροπικά κείμενα και να ενδυναμώσουν τις αναγνωστικές τους ταυτότητες.
- να εξασκηθούν στη διαμόρφωση πολυτροπικών κειμένων με συγκεκριμένο επικοινωνιακό/κοινωνικό/πολιτικό σκοπό.
- να αντιληφθούν την ποικιλία των σημειωτικών τρόπων που συνιστούν το νόημα και ότι αυτό δεν παράγεται μόνο μέσα από τη γλωσσική επικοινωνία.
- να σκεφτούν, επομένως, πως οι σημειωτικοί τρόποι που υιοθετούνται κάθε φορά σε κάθε κείμενο δεν παίζουν απλά αισθητικό ρόλο, αλλά μπορούν ενδεχομένως να προβάλλουν σχέσεις ηγεμονίας, ισοτιμίας, γενικότερα πολιτικές σχέσεις μεταξύ του πομπού και του δέκτη.

Γραμματισμοί

Νέοι γραμματισμοί

Το σενάριο εξασκεί τους μαθητές στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου ή του προγράμματος παρουσίασης (PowerPoint) (σχεδίαση) ή ζωγραφικής ως μέσων για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων. Επιπλέον, εξασκεί στη χρήση των ΤΠΕ ως περιβαλλόντων συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών, καθώς και στην αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο.

Κριτικός γραμματισμός

Το σενάριο δεν αντιμετωπίζει τη γλώσσα ως μια καθαρή μορφή που προϋπάρχει της πραγματικότητας ανάλογα με την ιδεολογική στάση που μεταφέρει για τον κόσμο. Κατά τον ίδιο τρόπο δεν προσεγγίζει τους σημειωτικούς τρόπους της σύγχρονης πραγματικότητας ως πολιτισμικά και κοινωνικά αθώες μορφές επικοινωνίας. Επομένως, υιοθετεί μια κριτική στάση απέναντι στα κείμενα, σε μια προσπάθεια να αποκαλύψει τις ηγεμονικές σχέσεις που συχνά προβάλλονται μέσα από αυτά. Επιπλέον, το σενάριο στην τελική του φάση, θέτει σε δοκιμασία και αξιολόγηση πτυχές του σχολικού γραμματισμού, τον οποίο δεν αντιμετωπίζει ως μια ουδέτερη και αποπολιτικοποιημένη κατασκευή, αλλά ως ένα πολιτικά δομημένο μέσο διαμόρφωσης ταυτοτήτων με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές χαρακτηρίζονται από την πρόθεση να καλλιεργηθεί η κριτική και δημιουργική ικανότητα των μαθητών, ενδυναμώνουν τη συνεργατικότητα και ενισχύουν την ομαδικότητα και την ισότιμη συμμετοχή στον σχολικό λόγο. Οι μαθητές, με τον/την εκπαιδευτικό σε ρόλο υποστηρικτικό της μάθησης, μαθαίνουν να αναζητούν και να συνθέτουν πληροφορίες μέσα από την παρατήρηση, τη σύγκριση και επεξεργασία κειμενικών ειδών με κοινά χαρακτηριστικά, τον αναστοχασμό. Ο εκπαιδευτικός προβάλλει την αμφισβήτηση ως μοχλό της μάθησης και της γνώσης, μέσα από ζητούμενα που ευνοούν την κριτική θέαση της πραγματικότητας. Επιπλέον,

επιζητά να ενθαρρύνει τους μαθητές να μεταφέρουν στο σχολείο τις αθέατες πλευρές της καθημερινής τους επικοινωνίας εκτός σχολείου, επομένως να αναπτύξουν αυτοεκτίμηση σε σχέση με την ταυτότητά τους αλλά και σεβασμό για τις ταυτότητες των άλλων.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για το σενάριο αποτέλεσε, μετά από μια προσεκτικότερη ανάγνωση της 10ης ενότητας, η διαπίστωση πως το σχολικό εγχειρίδιο ταυτίζει την έννοια του πολιτισμού με τον ελληνικό. Η Ελλάδα, ωστόσο, αποτελεί χώρα στην οποία κατοικούν μεταναστευτικές αλλά και μειονοτικές κοινότητες που ενδεχομένως έχουν μια διαφορετική άποψη για τον πολιτισμό και που ορίζουν διαφορετικά το κτητικό «μου» που τονίζεται στον τίτλο. Αποτέλεσμα της σκέψης αυτής υπήρξαν τα δυο σενάρια που σχετίζονται με το θέμα· το πρώτο στο οποίο ακούγονται οι φωνές και τα όνειρα ανθρώπων που ζουν ανάμεσα σε περισσότερες από μια γλώσσες και πολιτισμούς («*Όνειρα σε άλλη γλώσσα: ο πολιτισμός μου είναι ο Άλλος*») και από την άλλη το συγκεκριμένο, που εστιάζεται περισσότερο στη στάση αυτών που τους δέχονται και τους υποδέχονται. Το τελευταίο συνδυάζεται και με μια δεύτερη σκέψη, πως η πολυτροπικότητα υπήρξε πάντα από τις παραγνωρισμένες διδακτικές υποενότητες, ίσως γιατί έτσι το υπαγορεύει η στατικότητα της παραδοσιακής διδασκαλίας. Εξάλλου, το σχολείο επιλέγει κυρίως τη γλώσσα ως αντικείμενο μελέτης από το πλήθος των σημειωτικών τρόπων που συγκροτούν το νόημα. Τέλος, αφορμή υπήρξε η επαφή μου –λόγω των ειδικών ενδιαφερόντων μου- με δίγλωσσα/πολύγλωσσα βιβλία και η ιδέα να τα αξιοποιήσω στην τυπική εκπαίδευση και να προσπαθήσω να τα εντάξω μέσα στην ύλη.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συμβάλλει στην ανάπτυξη του πολυτροπικού γραμματισμού καθώς και στην ανάδειξη τρόπων παραγωγής νοήματος μέσα από τον συνδυασμό οπτικών και λεκτικών μέσων. Ειδικότερα, βέβαια, τα πολυτροπικά κείμενα αποτελούν επίσημα αντικείμενο διδασκαλίας της ύλης της Α΄ Γυμνασίου. Επίσης, στοχεύει να διαμορφώσει εγγράμματες ταυτότητες ικανές να κατανοήσουν τη σύγχρονη πολυγλωσσική/πολυπολιτισμική πραγματικότητα και την ποικιλία των υφών, των κωδίκων και των σημειωτικών τρόπων που τη διαμορφώνουν, αλλά και να σεβαστούν τις ταυτότητες των ανθρώπων που φέρουν άλλες κουλτούρες και άλλους πολιτισμούς. Επιπλέον, ευνοεί τον κριτικό γραμματισμό, καθώς δεν αντιμετωπίζει τη γλωσσική και σημειωτική πραγματικότητα ως αθώα από ιδεολογικά μηνύματα. Τέλος, αξιοποιεί τις πολυγλωσσικές/πολυπολιτισμικές ταυτότητες των παιδιών ως φορείς πολλαπλών πρακτικών γραμματισμού για τη σχολική τάξη. Θεματικά, αξιοποιεί το κεφάλαιο για τον πολιτισμό στη 10η ενότητα του σχολικού βιβλίου με την πρόθεση, ωστόσο, να το ενισχύσει μέσα από μια διαπολιτισμική οπτική.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες αξιοποιούνται και ως μέσα πρακτικής γραμματισμού αλλά και ως περιβάλλοντα συνεργασίας. Σε πρώτη φάση χρησιμοποιούνται ως μέσα για την άμεση πρόσβαση σε πολυτροπικά κείμενα και την κριτική ανάγνωση των γλωσσικών-σημειωτικών τρόπων τους, με απώτερο στόχο την κατανόηση του κόσμου που μας περιβάλλει· επίσης, με τη βοήθειά τους τα παιδιά δημιουργούν αντίστοιχα δικά τους υβριδικά/πολυτροπικά κείμενα και προχωρούν στη δικαιολόγηση των επιλογών τους, ανάλογα με τον αποδέκτη και το μήνυμα που θέλουν να διαμορφώσουν. Τέλος, αξιοποιούνται και ως περιβάλλοντα συνεργασίας, εφόσον τα παιδιά καλούνται να δημοσιεύσουν τα κείμενά τους σε περιβάλλον Web 2.0 και να συνεργαστούν μεταξύ τους, ενισχύοντας τις ικανότητες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης κατά την παραγωγή λόγου (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011).

Κείμενα

Βιβλία/τόμοι/περιοδικά

Προτείνεται να αξιοποιηθούν τα εξώφυλλα των παρακάτω βιβλίων:

- Brigitte Decour. 2014. [*Les aventures du Zumbulu dis-dis moi grand- père... qu; est-ce que c' est l' amour.*](#) Editions Harmattan.
- Τα βιβλία [«Μαθαίνω τη γλώσσα μου»](#) και [«Ich lerne meine sprache»](#).
- Μουμίν Αϊντίν και Ομέρ Χαμδής. 1998. [Πομακικό αλφαβητάρι](#). Κομοτηνή: Εκδόσεις Μηχανική.
- Bostanci et al. 2008. [Türkçe Kitabımız: Batı Trakya'nın Edebiyatı, Gazete ve Dergi Metinleri](#). Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Φραγκουδάκη, Α. 2007. [Γλώσσα του σπιτιού και γλώσσα του σχολείου. Κλειδιά και αντικλειδιά](#). ΥΠΕΠΘ. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Τσοκαλίδου, Ρ. 2012. [Το πρώτο μου βιβλίο για τη διγλωσσία: ανάμεσα στον ελληνικό και τον αραβικό κόσμο](#). Θεσσαλονίκη: Πολύδρομο.
- [Πολύδρομο, τεύχος 4](#), Απρίλιος 2011.
- [Πολύδρομο, τεύχος 5](#), Φλεβάρης 2012.
- Αγγελάκος Κ., Κατασαρού Ε., Μαγγανά Α. 2012. [Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου](#). Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Διδακτικό προσωπικό του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ. 2009. [Τα νέα ελληνικά για ξένους](#). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

Άρθρα/ μελέτες

- Κούρτη-Καζούλη, Β. 2011. [Τι έφερεις μαζί σου στο σχολείο;](#)
- Ο πίνακας αλλοδαπών και παλινοστούτων στα ελληνικά σχολεία από:

Τσοκαλίδου, Ρ. & Μαλιγκούδη, Χ. 2011. [Διαπολιτισμική εκπαίδευση και Διγλωσσία](#). Κεφάλαιο 2, Ενότητα Επιμορφωτικό Υλικό στο Πλαίσιο του προγράμματος ΕΣΠΑ: Πιστοποίηση Ελληνομάθειας Υποστήριξη και Ποιοτική Ανάδειξη της Διδασκαλίας της Ελληνικής ως Ξένης/Δεύτερης Γλώσσας (συγχρηματοδότηση Υπουργείου Παιδείας- Ευρωπαϊκής Ένωσης και υλοποίηση Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας).

Οπτικοακουστικό υλικό

- Ντοκιμαντέρ [«Ξένοι στην ίδια πόλη»](#), 2008. [πηγή: Εκπαιδευτική Τηλεόραση]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Τα φύλλα εργασίας μπορούν να αναρτηθούν νωρίτερα στο [Edmodo](#), ώστε οι μαθητές να προϊδεαστούν για το θέμα τους, αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο καλούνται να εργαστούν και να συζητήσουν σε μια πρώτη φάση με τον εκπαιδευτικό για τις πρώτες τους εντυπώσεις με έμφαση κυρίως στην εικόνα. Επιπλέον, ας ληφθεί υπόψη πως ο/η εκπαιδευτικός χειρίζεται τον χρόνο που απαιτείται για τη μελέτη των πολυτροπικών κειμένων, ανάλογα με το ενδιαφέρον που θα προκαλέσουν στους μαθητές αλλά και ανάλογα με το πώς εμπλέκονται οι περιπτώσεις που εξετάζονται με τις ταυτότητες των μαθητών της τάξης, εφόσον βασικός σκοπός του σεναρίου είναι να εκφραστούν οι ίδιοι οι μαθητές με βάση και τα προσωπικά τους βιώματα. Επομένως, το σενάριο μπορεί να ποικίλει ως προς τις λεπτομέρειες της εφαρμογής του από τάξη σε τάξη, κυρίως από πλευράς χρόνου. Σε γενικές γραμμές ωστόσο προτείνεται η εξής πορεία:

1ο τρίωρο (στο εργαστήριο πληροφορικής):

Γίνεται χωρισμός της τάξης σε ομάδες των 4-5 ατόμων και ακολουθεί η διανομή ρόλων, ώστε να υπάρξει ευελιξία στη συνεργασία και κυρίως στον χειρισμό του υπολογιστή, κυρίως για την περίπτωση που ο αριθμός των μαθητών είναι μεγάλος, ώστε να φιλοξενηθεί στο εργαστήριο χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Απαραίτητη είναι η εναλλαγή τους σε κάθε φάση του σεναρίου, ώστε να περνούν όλοι μαθητές από όλους τους ρόλους, για να διασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή. Προτείνεται ενδεικτικά ο διαχωρισμός σε αναγνώστη, γραμματέα, συντονιστή, χειριστή του

υπολογιστή. Ο πρώτος διαβάζει τα φύλλα εργασίας αλλά και τα κείμενα της ομάδας, εξηγεί και συζητά με τους υπόλοιπους, ο δεύτερος σημειώνει και γράφει όσα συζητιούνται, ο τρίτος κρατά ημερολόγιο εργασιών και συνεννοείται με τον εκπαιδευτικό και την ολομέλεια σε κάθε φάση, ο τελευταίος, αναλαμβάνει την αναζήτηση, τις τελικές αναρτήσεις, την ενημέρωση του [Edmodo](#), ενώ όλοι συμμετέχουν στην προφορική παρουσίαση των συμπερασμάτων τους εναλλάξ και κατόπιν συνεννόησης και με τον/την εκπαιδευτικό.

Οι μαθητές διαβάζουν το [φύλλο εργασίας 1](#), ώστε να γνωρίζουν που πρέπει να εστιάσουν κατά την προβολή της ταινίας. Προβάλλεται, κατά προτίμηση με δομή κεντρικού βιντεοπροβολέα, το φιμμάκι «ξένοι στην ίδια πόλη», και οι ομάδες συσκέπτονται, σημειώνουν πάνω στο φύλλο και απαντούν με τη σειρά συμπληρώνοντας η μια την άλλη. Έτσι, η πρώτη ομάδα απαντά στο πρώτο ερώτημα και οι υπόλοιπες προσθέτουν, η δεύτερη στο δεύτερο και η επεξεργασία του φύλλου συνεχίζεται κατά τον ίδιο τρόπο. Σε αυτό το στάδιο ο εκπαιδευτικός συνεργάζεται με καθεμιά από τις ομάδες κατά τη διάρκεια της σύσκεψης με απώτερο στόχο να κατανοήσουν τα παιδιά την έννοια της διαπολιτισμικότητας και να ενημερωθούν για τον ρόλο των διαπολιτισμικών σχολείων και φροντίζει να διασφαλίζει τον επαγωγικό τρόπο διερεύνησης των παραπάνω στοιχείων και ο ίδιος να λειτουργεί υποστηρικτικά. Στη συνέχεια τα παιδιά σχεδιάζουν σε σύντομο χρόνο το κείμενο που θα συνοδεύει την ανάρτηση και το ολοκληρώνουν συνεργατικά στο σπίτι μέσω του [Edmodo](#).

Το επόμενο δίωρο η τάξη απασχολείται με το [φύλλο εργασίας 2](#), όπου ο/η εκπαιδευτικός ίσως χρειαστεί να τονίσει στην ολομέλεια αυτό που ήδη γράφεται στο φύλλο εργασίας, ότι πρόκειται για κείμενα-εξώφυλλα. Δίνεται χρόνος για τη μελέτη των πρώτων κειμένων που σχετίζονται θεματικά με βιβλία υποδοχής μεταναστών (ή και προσφύγων) σε μια χώρα και οι ομάδες συσκέπτονται και απαντούν συμπληρώνοντας η μια την άλλη κατά τον τρόπο που αναφέρεται παραπάνω.

Ξεκινούμε από κείμενα που δεν αφορούν άμεσα τη χώρα μας, ώστε να υπάρξει αποστασιοποίηση των μαθητών και οδηγούμαστε σταδιακά στην ενσυναίσθηση μέσα από κείμενα που ενδεχομένως σχετίζονται άμεσα με τις ταυτότητες των μαθητών. Η εστίαση είναι διπλή και πρέπει σε κάθε φάση ο/η εκπαιδευτικός να εστιάζει από τη μια μεριά στη δόμηση των σημείων –γλωσσικών και μη- μέσα στο κείμενο και από την άλλη στην ιδεολογική τους διάσταση, γι' αυτό προτείνεται να δοθεί έμφαση σε αναπαραστάσεις του Άλλου, όπως π.χ. οι ενδυματολογικές επιλογές στο γαλλοαφρικανικό κείμενο των εκδόσεων Harmattan. Σε πρώτη φάση στοχεύεται να αντιληφθούν οι μαθητές πως η συνύπαρξη γλωσσών και πολιτισμών αποτελεί μια παγκόσμια πραγματικότητα, έπειτα να συναισθανθούν –όσοι μαθητές ανήκουν στην «κυρίαρχη» εθνοτικά ομάδα- πως στη θέση του Άλλου μπορεί να βρεθούν και οι ίδιοι (π.χ. με την ανάγνωση του ελληνογερμανικού κειμένου). Σε σχέση με την κατανόηση ή όχι των τίτλων του εξωφύλλου, μπορούν να αξιοποιηθούν οι πολυγλωσσικές ικανότητες των μαθητών, να γίνει χρήση του μεταφραστή στη μηχανή αναζήτησης και να αναγνωστούν οι άλλοι σημειωτικοί τρόποι, ώστε να γίνει κατανοητό το μήνυμα του εξωφύλλου. Επιπλέον, ακόμη και το ζήτημα της κατανόησης ή όχι μιας γραμματοσειράς, π.χ. της λατινικής γραφής σε σχέση με την αραβική γραφή (κατ' επέκταση και της ελληνικής γλώσσας και γραφής), εγείρει ζητήματα ισχύος και ηγεμονικών σχέσεων μεταξύ των πολιτισμών και γλωσσών, θέμα το οποίο βρίσκεται στο επίκεντρο του σεναρίου, αξίζει επομένως να συζητηθεί με τα παιδιά. Σε κάθε περίπτωση αξιοποιούνται οι πληροφορίες που δίνονται στον ιστότοπο που φιλοξενεί τα κείμενα που μελετούμε και στα κείμενα των βιβλιοπαρουσιάσεων, όπου υπάρχουν και όσο το δυνατόν πιο σύντομα.

Στη συνέχεια, προχωρούμε στην ανάγνωση των κειμένων που αφορούν τις μειονότητες στην Ελλάδα και επικεντρωνόμαστε όσο προλαβαίνουμε στη διαφοροποίηση. Συζητούμε με τους μαθητές το θέμα των μειονοτήτων και καθοδηγούμε την αναζήτηση στο διαδίκτυο, γιατί υπάρχει το ενδεχόμενο να βρεθούν

αντιμέτωποι με πληροφορίες εθνικιστικών site (π.χ. μπορούν να δοθούν διευθύνσεις για τους πομάκους κ.λπ. από [Wikipedia](#)). Στόχο αποτελεί σε αυτήν τη φάση να αντιληφθούν την ποικιλία των πολυγλωσσικών ταυτοτήτων αλλά και των πολιτισμικά-γλωσσικά μειονοτικών ομάδων της χώρας, να αμφισβητήσουν το στερεότυπο τα μονογλωσσίας που προβάλλεται ως κυρίαρχη ιδεολογία.

Σε επόμενη φάση, οι μαθητές αξιολογούν εξώφυλλα δίγλωσσων και πολύγλωσσων εκδόσεων που δείχνουν να προσεγγίζουν τη διγλωσσία, την πολυγλωσσία, την ετερότητα χωρίς προκατάληψη και αποβλέπουν να διαχειριστούν θετικά τον γλωσσικό και πολιτισμικό πλούτο που μεταφέρουν οι ομάδες αυτές στη χώρα υποδοχής και κυρίως στην εκπαιδευτική κοινότητα. Στο τελευταίο κείμενο, που είναι και το εξώφυλλο του σχολικού εγχειριδίου για τη νεοελληνική γλώσσα, καλούνται να διερευνήσουν σε ποιο βαθμό η εκπαιδευτική γλωσσική πραγματικότητα ανταποκρίνεται και αντανακλά την πολυπολιτισμικότητα του κόσμου αλλά και της ελληνικής κοινωνίας, όπως τη διερεύνησαν στις προηγούμενες φάσεις. Παράλληλα, καλούνται να αξιολογήσουν και αντίστοιχες οπτικές με βάση το βιβλίο της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης.

Τέλος, οι μαθητές καλούνται να συγκρίνουν και να επιλέξουν όποια από τα κείμενα προτιμούν και επιχειρηματολογούν αντίστοιχα. Σε όλη τη διάρκεια ο/η εκπαιδευτικός παίζει υποστηρικτικό ρόλο, εμπνυχώνει τις ομάδες, λύνει απορίες και επαναδιατυπώνει αν χρειαστεί τα ερωτήματα, ώστε να μην ξεφύγει το σενάριο από τον κριτικό/πολιτικό προσανατολισμό του. Συμβάλλει με επαγωγικούς τρόπους στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή των παιδιών στον ιδεολογικό προσανατολισμό του σεναρίου, που αποτελεί και θεμελιακό χαρακτηριστικό του.

2ο δίωρο (στο εργαστήριο πληροφορικής, 1 ώρα παρουσίασης και 1 ώρα επίδειξης εργαλείων και συζήτηση πάνω στο τελικό φύλλο εργασίας για τη δεύτερη φάση):

Οι μαθητές στην αρχή παρουσιάζουν σύντομα στην ολομέλεια τις επιλογές τους από την προηγούμενη φάση. Στη συνέχεια διαβάζουν το [φύλλο εργασίας](#) σε συνεργασία

με την εκπαιδευτικό και αποσαφηνίζονται τυχόν δυσκολίες που παρουσιάζονται. Επίσης, γίνεται μια σύντομη επίδειξη (κεντρικά) των εργαλείων που θα χρησιμοποιήσουν, κατά προτίμηση από κάποιους μαθητές που ενδεχομένως τα γνωρίζουν και με τον/την εκπαιδευτικό να λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά. Υπενθυμίζεται στους μαθητές να ανατρέξουν στα συμπεράσματα της προηγούμενης φάσης, ώστε να εντοπίσουν σημειωτικούς τρόπους που ενδεχομένως θα χρειαστούν για τη φάση της σύνθεσης.

Ο πίνακας των στοιχείων για αλλοδαπούς και παλινοστούντες μπορεί επίσης να προβληθεί κεντρικά και να συζητηθεί στην τάξη με τον εξής τρόπο: μια ομάδα παρουσιάζει και οι υπόλοιπες συμπληρώνουν, επίσης διαβάζουν χαμηλόφωνα το κείμενο «τι έφερες μαζί σου στο σχολείο» και το συζητούν. Στη συνέχεια προχωρούν στη δημιουργία εξωφύλλου.

3ο δώρο:

Το επόμενο δώρο συνεχίζουν τη δημιουργία του εξωφύλλου το οποίο και συνεχίζουν στο σπίτι μέσω του [Edmodo](#). Αναρτούν το τελικό φύλλο με τα κείμενα τους και παρουσιάζουν προφορικά (πιθανόν να χρειαστεί άλλη μια ώρα για τις παρουσιάσεις ανάλογα με το τμήμα). Στη φάση αυτή ο/η εκπαιδευτικός συζητά με κάθε ομάδα ξεχωριστά τις προτιμήσεις και υποστηρίζει τεχνικά, με τη βοήθεια των μαθητών που είναι πιο εξοικειωμένοι με την τεχνολογία (οι ομάδες μπορούν να αλληλοϋποστηρίζονται μέσα από τη συνεργασία των τεχνικών τους). Ο εκπαιδευτικός οφείλει να υποστηρίξει τις σημειωτικές επιλογές των μαθητών, ακόμη και να τους στρέψει σε κώδικες και γλωσσικά σημεία που ξεφεύγουν από τα όρια της ελληνικής γλώσσας. Στην περίπτωση αυτή χρειάζεται να επιστρατευτεί η γλωσσομάθεια των μαθητών, να αναζητηθούν μεταφραστικοί τρόποι (προτείνονται ενδεικτικά ορισμένοι σύνδεσμοι) με τη βοήθεια των μαθητών, ακόμη και του οικείου περιβάλλοντος τους, ώστε να αναδυθεί η πολλαπλότητα των ταυτοτήτων της τάξης και να επιτευχθούν οι στόχοι του σεναρίου μέσα από τη διαπραγμάτευσή τους.

Α' μέρος

Φύλλο εργασίας 1 (για όλες τις ομάδες)

«ΞΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΠΟΛΗ»:

<http://www.edutv.gr/devterobathmia/ksenoi-stin-idia-poli>

Παρακολουθήστε το φιλμάκι, σκεφτείτε και σημειώστε:

- «Παιδιά σαν όλα τα άλλα ή όχι;» Πιστεύεις ότι διαφοροποιούνται από εσένα ή από τους συμμαθητές σου;
- Ποιοι λόγοι τους έφεραν εδώ; «Ξένοι άνθρωποι», «ξένη χώρα», «ξένες συνήθειες», «ξένη γλώσσα»: Πώς ορίζεται η έννοια του ξένου;
- Ποιες δυσκολίες δηλώνουν ότι αντιμετώπισαν; Ποια εμπόδια;
- Τα παιδιά φοιτούν στο διαπολιτισμικό σχολείο του Ελληνικού. Μπες στην ιστοσελίδα του σχολείου, αν χρειάζεσαι περισσότερες πληροφορίες. Πώς ορίζεται η διαπολιτισμική εκπαίδευση από τον αφηγητή της ταινίας; (Π.χ. τι σημαίνει *συνθήκες γλωσσικής κοινωνικής πολιτιστικής ανταλλαγής*;)
- «Για μένα η γέφυρά μου είναι το σχολείο»: τι δηλώνει μέσα από αυτό ο μαθητής;

Αποστολή: Αναρτήστε την ταινία στην ιστοσελίδα του σχολείου. Γράψτε ένα σύντομο κείμενο παρουσίασής της, ώστε να ενημερώνετε τους επισκέπτες για το περιεχόμενό της και δώστε έναν δικό σας τίτλο.

Φύλλο εργασίας 2 (για όλες τις ομάδες)

Επισκεφτείτε μία-μία και με τη σειρά τις παρακάτω διευθύνσεις:

1. http://www.editions-harmattan.fr/img_pop.asp?url_img=http://www.editions-harmattan.fr/catalogue/couv/9782343005980r.jpg
2. [http://www.inpatra.gr/georgogiannis/didaktiko.php?\\$sr=13](http://www.inpatra.gr/georgogiannis/didaktiko.php?$sr=13)
3. <http://www.glossesweb.com/2011/04/pomac-primer.html>
4. <http://museduc.gr/el/%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1-%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%B1/%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82> και <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/300>
5. <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3231/937.pdf>
6. http://issuu.com/polydromo_acts/docs/polydromo_bookdiglwssiasweb?e=2720564/2746656
7. <http://www.polydromo.gr/httpdocs/files/Magazine/teyxos5/Polydromo5thIssueSmall.jpg>
8. http://www.polydromo.gr/httpdocs/files/Magazine/teyxos4/2011_04_PolydromoNo4web.jpg
9. <http://www.academia.edu/3159360/> -
10. <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A112/346/2302,8787/>
11. http://users.auth.gr/tsokalid/images/Diapolitismiki%20ekpedefsi_12.pdf

Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο/εξώφυλλο που σας δίνεται και στη συνέχεια συζητήστε με την ομάδα σας σημειώνοντας πάνω στα φύλλα εργασίας με βάση τους άξονες που δίνονται παρακάτω. Αξιοποιήστε τα συνοδευτικά τους κείμενα, όπου το θεωρείτε απαραίτητο.

- Ποια πιστεύετε ότι είναι η πρόθεσή του, ο σκοπός για τον οποίο το δημιούργησε;
- Ποιος δείχνει να είναι ο πομπός / ο εκδότης του βιβλίου; Σε ποια εθνική ή γλωσσική ή άλλη π.χ. επαγγελματική/επιστημονική κοινότητα μπορεί να ανήκει; Είναι σαφές αυτό;
- Σε ποια εθνική ή γλωσσική ή άλλη π.χ. επαγγελματική/επιστημονική κοινότητα πιστεύετε ότι απευθύνεται;
- Με ποια σημειωτικά μέσα θεωρείτε ότι αποδίδεται αυτό; Εξετάστε τη γραμματοσειρά που χρησιμοποιείται, τα χρώματα που αποφάσισε να επιλέξει ο δημιουργός, τις εικόνες που επέλεξε, τον γενικότερο σχεδιασμό του εξωφύλλου.
- Ποιες είναι οι γλωσσικές ιδιαιτερότητες που αξιοποιούνται; Τι λεξιλόγιο, τι είδους προτάσεις, τι γλωσσικές επιλογές ακολουθούνται;
- Θεωρείς ότι το εξώφυλλο προβάλλει κάποια γλώσσα ή κάποιον πολιτισμό ως ισχυρότερο από κάποιον άλλον;
- Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι σέβεται τις γλωσσικές/πολιτισμικές/εθνικές ταυτότητες των παιδιών στα οποία απευθύνεται;
- Πώς θα αισθανόσασταν αν ένα τέτοιο εξώφυλλο αναφερόταν στη δική σας γλωσσική ομάδα; Παρατηρείτε να προβάλλονται κάποια στερεότυπα/προκαταλήψεις για τους λαούς;
- Πώς το φανταζόσαστε και πώς θα το διαμορφώνατε στην περίπτωση που θα σας αφορούσε;

Αποστολή: Αφού συγκρίνετε μεταξύ τους τα κείμενα κατά ομάδες, επιλέξτε η κάθε ομάδα ένα κείμενο της προτίμησής σας και παρουσιάστε προφορικά· αναρτήστε σε ένα πρόγραμμα παρουσίασης (μια με δυο καρτέλες το πολύ) τους λόγους που το επιλέξατε.

Β' μέρος

Φύλλο εργασίας 3 (για όλες τις ομάδες)

Αποστολή 1η: Εντόπισε μέσα στο κείμενο που δίνεται στον παρακάτω σύνδεσμο τους πίνακες 1, 2 και παρουσίασε προφορικά τις πληροφορίες που μας δίνει. Πρόκειται για πίνακες που περιέχουν στοιχεία για την παρουσία αλλοδαπών-παλινοστούτων στα ελληνικά σχολεία.

http://users.auth.gr/tsokalid/images/Diapolitismiki%20ekpedefsi_12.pdf

Αξιοποίησε τις πληροφορίες που αποκόμισες από αυτήν την αποστολή καθώς και από την προηγούμενη φάση παρακάτω:

Αποστολή 2η:

α. Σ' ένα πρόγραμμα που αφορά στη διαπολιτισμική εκπαίδευση αποφασίζεται να γίνει μια δράση που σχετίζεται με την ανανέωση των σχολικών βιβλίων. Εκτός από τις προτάσεις που καταθέτουν οι καθηγητές, ένα μέρος του προγράμματος είναι αφιερωμένο στις προτάσεις των παιδιών. Ζητούν από εσάς να ετοιμάσετε ένα εξώφυλλο ή μια σελίδα που να προβάλλει ενδεικτικά την δική σας άποψη. Ετοιμάστε τη δική σας πρόταση για ένα εξώφυλλο και ένα κείμενο σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο, ένα κείμενο που να δικαιολογεί τις επιλογές σας και να προβάλλει τις απόψεις σας.

Αποφασίστε προηγουμένως:

- Σε ποιους απευθύνεστε; Ποιοι θα είναι οι δέκτες σας και ποια η γλώσσα ή οι γλώσσες που μιλούν;
- Ποιες εικόνες θα χρησιμοποιήσετε, ώστε να φτάσετε στον στόχο σας; Θα σχετίζονται πιθανά με τους πολιτισμούς των παιδιών στα οποία απευθύνεστε; Με τη δική σας πολιτιστική ταυτότητα;
- Ποιες γραμματοσειρές, ποια χρώματα, ποιο φόντο θα προτιμήσετε; Θα χρησιμοποιήσετε κάποιο σχέδιο και γιατί;
- Αξιοποιήστε τον επεξεργαστή κειμένου ή το PowerPoint (σχεδίαση) ή το πρόγραμμα ζωγραφικής που διαθέτει ο υπολογιστής σας.

- Αναζητήστε μεταφραστικούς τρόπους (π.χ. αξιοποίηση Google μηχανής ή άλλων πολυγλωσσικών ιστότοπων, ιστολογίων κ.λπ.). Μπορείτε να απευθυνθείτε σε συμμαθητές σας που γνωρίζουν κάποιες από τις γλώσσες που χρειάζεστε. Υποστηρικτικά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα παρακάτω:

<http://www.uoc.edu/euromosaic/web/homean/index1.html>

http://www.glossesweb.com/p/blog-page_24.html

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B1>

β. Διαβάστε το κείμενο: *τι έφερές μαζί σου στο σχολείο;*

http://angelou-kea.blogspot.gr/2011/09/blog-post_5482.html

Στη συνέχεια γράψτε ένα κείμενο που να εκπροσωπεί την ομάδα σας με θέμα: *Τι φέραμε μαζί μας στο σχολείο;* Το κείμενο θα μπει ως πρόλογος στο βιβλίο που προτείνετε.

Αναρτήστε τις εργασίες σας στο Edmodo και σχολιάστε.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

-

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο μπορεί να διαφοροποιηθεί ως προς το περιεχόμενό του από τον εκπαιδευτικό ανάλογα με τη δυναμική της τάξης και κυρίως με βάση την ποικιλία των ταυτοτήτων τους. Επομένως, τα κείμενα είναι ενδεικτικά και υπάρχει η δυνατότητα να τα αντικαταστήσουμε χωρίς να αλλάξουμε ιδιαίτερα τα φύλλα εργασίας. Ευνοϊκή για την εφαρμογή του σεναρίου θα ήταν μια συνεργασία των

μαθητών με τους συναδέλφους που διδάσκουν γλώσσες, αλλά και πολύγλωσσους γονείς, επίσης ο γλωσσικός πλούτος του ίδιου του εκπαιδευτικού που εφαρμόζει το σενάριο. Ο χρόνος στο α΄ μέρος μπορεί να ρυθμιστεί ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης και να γίνει η ανάλογη επιλογή των κειμένων. Ενδιαφέρον για την ανάδειξη των ηγεμονικών σχέσεων γλωσσών και πολιτισμών θα παρουσίαζε η ερμηνευτική ανάγνωση σχολικών εξωφύλλων από εγχειρίδια διδασκαλίας των ισχυρών γλωσσών, όπως τα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντωνοπούλου Σ. 2013. *Παραδείγματα διδακτικής αξιοποίησης ψηφιακών περιβαλλόντων στα πλαίσια των τριών αλληλένδετων κύκλων*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Θεσσαλονίκη.
- Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
- Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.
- Τσοκαλίδου, Ρ. 2008. Η επαφή των γλωσσών στην εκπαίδευση: ένα κοινωνιογλωσσολογικό πολιτικό ζήτημα. Στο Ρ. Τσοκαλίδου & Σ. Χατζησαββίδης, *Κοινωνιογλωσσολογικές Αναζητήσεις: Ερευνητικά Δεδομένα*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Kalantzis, M. & Core, B. 1997. Πολυγραμματισμοί: επανεξέταση του τι εννοούμε ως γραμματισμό και τι διδάσκουμε ως γραμματισμό στα πλαίσια της παγκόσμιας πολιτισμικής πολυμορφίας και των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας. Στο Α.Φ. Χριστίδης, *Ισχυρές και ασθενείς γλώσσες στην Ευρωπαϊκή ένωση, όψεις του*

γλωσσικού ηγεμονισμού, Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου, Θεσσαλονίκη, 26-28 Μαρτίου.

Χατζησαββίδης, Σ. 2005. Από την παιδαγωγική του γραμματισμού στους πολυγραμματισμούς, νέες τάσεις, διαστάσεις και προοπτικές στη διδασκαλία τη γλώσσας. Στο Κ. Μπαλάσκας & Κ. Αγγελάκος (επιμ.), *Γλώσσα και λογοτεχνία στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Μεταίχμιο. σ. 35-52.